

Weidevogeltoets uitbreiding Park Wijde Aa

Toetsing in het kader van de natuurwetgeving

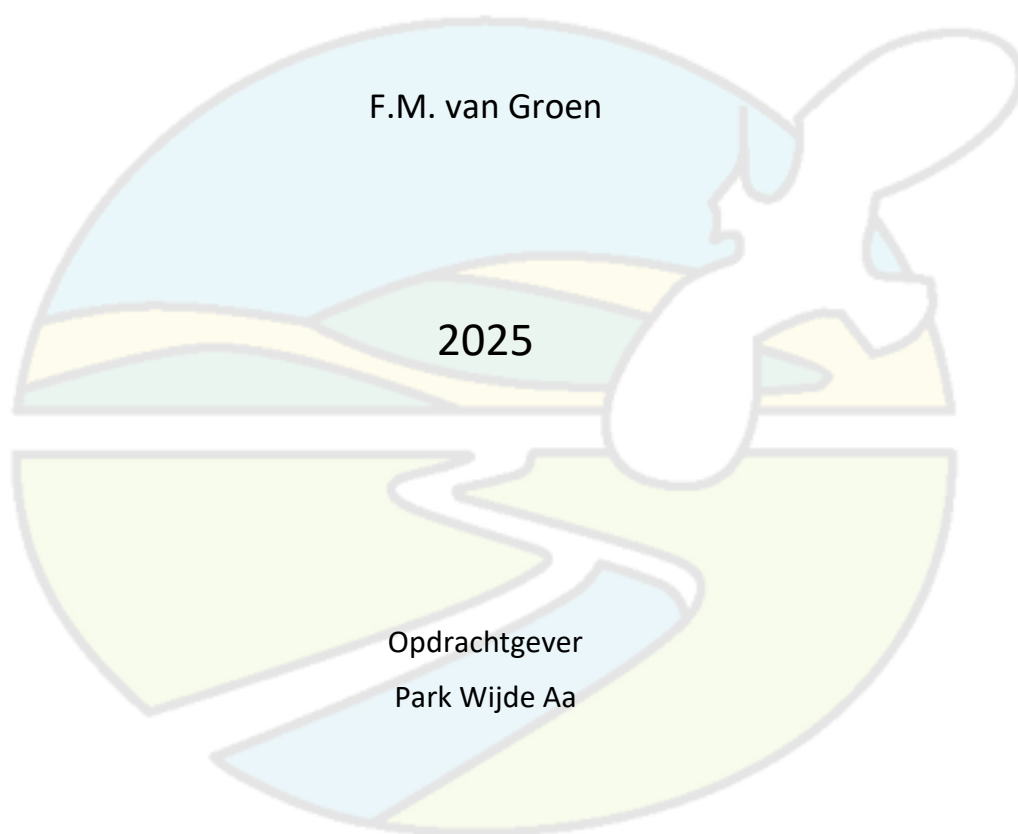

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

2025-152

Weidevogeltoets uitbreiding Park Wijde Aa

Toetsing in het kader van de natuurwetgeving

Van der Goes en Groot

ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-rapport 2025-152

Versie	Datum	Gecontroleerd door
Versie 1	7 juli 2025	R. Zimmerman

Titel: Weidevogeltoets uitbreiding Park Wijde Aa
 Projectcode bureau: 2025-152
 Projectleiding: F.M. van Groen
 Veldwerk en uitwerking: F.M. van Groen
 Opdracht: Park Wijde Aa
 Contactpersonen: I. Hazeleger
 Akkoord voor uitgave: Teamleider Van der Goes en Groot
 Paraaf:

De onderstaande toetsing is gebaseerd op de plannen zoals aangegeven door de opdrachtgever. Bij wijziging van plannen, werkperioden, of werkwijzen kunnen andere conclusies en aanbevelingen met betrekking tot de effecten op beschermde soorten van toepassing zijn.

Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot; opdrachtgever vrijwaart Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het Ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).

Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Heulweg 28

2288 GN Rijswijk

Hazenkoog 35-A

1822 BS Alkmaar

www.vandergoesengroot.nl

Inhoud

1	Inleiding	6
1.1	Aanleiding en doel	6
1.2	Het plangebied	7
1.3	Leeswijzer	7
2	Methode	8
2.1	Bronnenstudie	8
2.1.1	Toetsing Belangrijk Weidevogelgebied	8
3	Aanwezige biotopen	9
4	Projectbeschrijving	10
4.1	Huidige situatie	10
4.2	Werkzaamheden en plansituatie	10
5	Toetsing Belangrijk Weidevogelgebied	12
5.1	Betekenis plangebied en omgeving voor weidevogels	13
5.2	Effectbeoordeling project op weidevogels	14
5.3	Toetsing	16
5.4	Conclusie	16
6	Aanbevolen en geraadpleegde literatuur	17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Er zijn plannen om vakantiepark Park Wijde Aa aan de Aderweg 8 te Roelofarendsveen uit te breiden. Park Wijde Aa heeft aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot opdracht gegeven deze uitbreiding te toetsen aan het beleid dat geldt voor gebieden die zijn aangewezen als 'Belangrijk Weidevogelgebied' in de provincie Zuid-Holland. Het plangebied van ruim 1,5 ha betreft een uitbreiding even ten noorden van het huidige vakantiepark, zie [Figuur 1](#). Eerder dit jaar heeft een ecologische quickscan plaats gevonden ten behoeve van het project (EMMEN, 2025).

Sinds 1 januari 2024 valt deze wetgeving onder de Omgevingswet (hierna Ow). De Ow bundelt een groot aantal wetten en regels voor de leefomgeving, waaronder de voormalige Wet Natuurbescherming (Wnb). De Wnb op haar beurt is het nationale wettelijke kader waarin de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet destijds zijn samengevoegd.

Onder de Ow valt soortenbescherming en ook gebiedsbeschermende wet- en regelgeving. Gebieden kunnen beschermd zijn als Natura 2000-gebied, als onderdeel van het 'Natuurnetwerk Nederland' (NNN, voorheen Ecologische hoofdstructuur, EHS) of als houtopstand. Daarnaast kunnen provincies zogeheten bijzondere provinciale natuurgebieden of bijzondere provinciale landschappen aanwijzen (art. 2.44, lid 5 Ow), zoals ook de Belangrijke Weidevogelgebieden in de Provincie Zuid-Holland.

Figuur 1

Ligging van het plangebied (rood omkaderd) bij Park Wijde Aa, binnen de grenzen van het provinciaal bepaalde Belangrijk Weidevogelgebied (doorschijnend groen).

Belangrijk Weidevogelgebied

Gezien de ligging van het plangebied binnen een door de Provincie Zuid-Holland bepaald Belangrijk Weidevogelgebied (zie [Figuur 1](#)) is toetsing van de gevolgen van dit plan voor de effecten op de relevante natuurwaarden van dit gebied zeker aan de orde.

De bescherming van gebieden als Belangrijk Weidevogelgebied is over het algemeen een planologische bescherming die alleen geldt voor ingrepen binnen de gebieden. 'Externe werking' op deze gebieden hoeft niet getoetst te worden. Wel dient te worden bekeken of een project valt onder 'een goede ruimtelijke ordening'. De vraag is daarbij of de locatie wel de beste is voor deze bestemming (ook met het oog op natuurwaarden) en of de gevolgen van het project de kwaliteit van het nabijgelegen Belangrijk Weidevogelgebied niet in betekende mate aantasten.

Conclusie

In dit rapport wordt de volgende toetsing uitgevoerd:

- ♣ Toetsing Belangrijk Weidevogelgebied.

1.2 Het plangebied

In [Figuur 1](#) is de ligging van het plangebied bij vakantiepark Park Wijde Aa aangegeven. Het plangebied betreft de voorziene uitbreiding van het park. Op de kaart is tevens aangegeven hoe het plangebied is gelegen binnen de grenzen van het Belangrijke Weidevogelgebied.

Op 1,1 kilometer afstand ten noorden van het plangebied loopt de A4. Op 280 meter afstand ten zuiden loopt de Wijde Aa, een brede watergang.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt aangegeven hoe de toetsing is uitgevoerd. In hoofdstuk 3 worden de aanwezige biotopen in het projectgebied beschreven, waarna in hoofdstuk 4 een beschrijving wordt gegeven van het project dat getoetst moet worden.

In hoofdstuk 5 wordt het project getoetst aan het beleid voor Belangrijke Weidevogelgebieden in de provincie Zuid-Holland.

Tenslotte wordt in hoofdstuk 6 een literatuurlijst gepresenteerd.

2 Methode

2.1 Bronnenstudie

Periodiek worden delen van Zuid-Holland die van belang zijn voor weidevogels in opdracht van de Provincie Zuid-Holland vlakdekkend geïnventariseerd op weidevogels. Dit gebeurt in vijf telrondes volgens het BMP-protocol van Sovon (VAN DIJK & BOELE, 2011; VERGEER *ET AL.*, 2016, 2023).

Het provinciaal telgebied waarbinnen het plangebied ligt werd in het voorjaar van 2019 en 2025 geïnventariseerd op het voorkomen van 24 soorten weidevogels, zie [Tabel 2-1](#).

Tabel 2-1

Geïntervieweerde soorten weidevogels, P = primair, S = Secondair.

Knobbelzwaan	Tafeleend	Kluut - S	Tureluur – P
Bergeend – S	Kuifeend – P	Kievit – P	Visdief – S
Krakeend – S	Patrijs – S	Kemphaan – P	Zwarte stern - S
Wintertaling – S	Kwartel – S	Watersnip - P	Veldleeuwerik – P
Zomertaling – P	Kwartelkoning – S	Grutto – P	Graspieper – P
Slobeend - P	Scholekster - P	Wulp – P	Gele kwikstaart – P

Potentiebeoordeling

Het plangebied is op 3 juli 2025 bezocht om de landschappelijke ligging en de aanwezige biotopen binnen het plangebied en de directe omgeving daarvan te beschrijven en eventuele incidentele waarnemingen te doen van weidevogels (voor zover waarneembaar).

2.1.1 Toetsing Belangrijk Weidevogelgebied

De ruimtelijke bescherming van het Belangrijk Weidevogelgebied in Zuid-Holland is geregeld in de Omgevingsverordening. Sinds 1 januari 2024 is de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (ZHOV) van kracht.

In een toetsing met betrekking tot Belangrijke Weidevogelgebieden in de provincie Zuid-Holland wordt onderzocht in hoeverre plannen of ingrepen negatieve gevolgen voor weidevogels hebben en zo ja, welke oppervlakte van het gebied negatief beïnvloed wordt en hoeveel en welke weidevogels hier broeden. De toetsing beperkt zicht tot activiteiten binnen het Belangrijke Weidevogelgebied. Bij dit beschermingsregime hoeft niet de zogenaamde 'externe werking' van buiten deze gebieden gelegen of geplande activiteiten te worden getoetst.

Opgaande elementen in een landschap als erven, bosschages en bebouwing hebben een negatieve invloed op de vestiging van weidevogels. Bij een analyse van de aantallen en dichtheden van weidevogels in 30.000 ha weidevogelgebied in 2006 in Laag Holland is bepaald dat vanaf een afstand van 175 meter geen sprake meer is van enige negatieve invloed van opgaande elementen als bebouwing en hoge bomen op weidevogels (VAN 'T VEER & SCHARRINGA, 2008). Ten behoeve van deze analyse van de beschikbare weidevogelgegevens is derhalve een bufferzone van 175 meter rond het plangebied bepaald.

3 Aanwezige biotopen

In dit hoofdstuk worden de relevante aanwezige biotopen binnen het plangebied beschreven.

Groenstructuren

Even ten zuiden van het plangebied bevindt zich een strook bosaanplant van circa 10 meter hoog met soorten als Zwarte els, Beuk en Spaanse aak. In deze groenstrook loopt een pad dat bestemd is voor recreanten van het vakantiepark.

Grasland

Het plangebied zelf betreft een aantal kleinschalige graslandpercelen, voornamelijk beweid met schapen en paarden. Ook is er langs de toegangsweg naar het vakantiepark vanaf de Aderweg een hondenuitlaatweide aanwezig. Ten tijde van het veldbezoek op 3 juli waren in het plangebied enkele Nijlganzen, Wilde eenden, Meerkoeten en een enkele Kievit aanwezig.

Wateren en oevers

Tussen de graslandpercelen liggen ondiepe sloten met onbeschoeide oevers. Aan de noordostrand van het plangebied bevindt zich een uitgegraven waterpartij.

Toegangsweg naar vakantiepark Park Wijde Aa vanaf de Aderweg, met rechts de hondenuitlaatweide.

4 Projectbeschrijving

In onderstaande paragrafen wordt een overzicht gegeven van de situatie die getoetst moet worden.

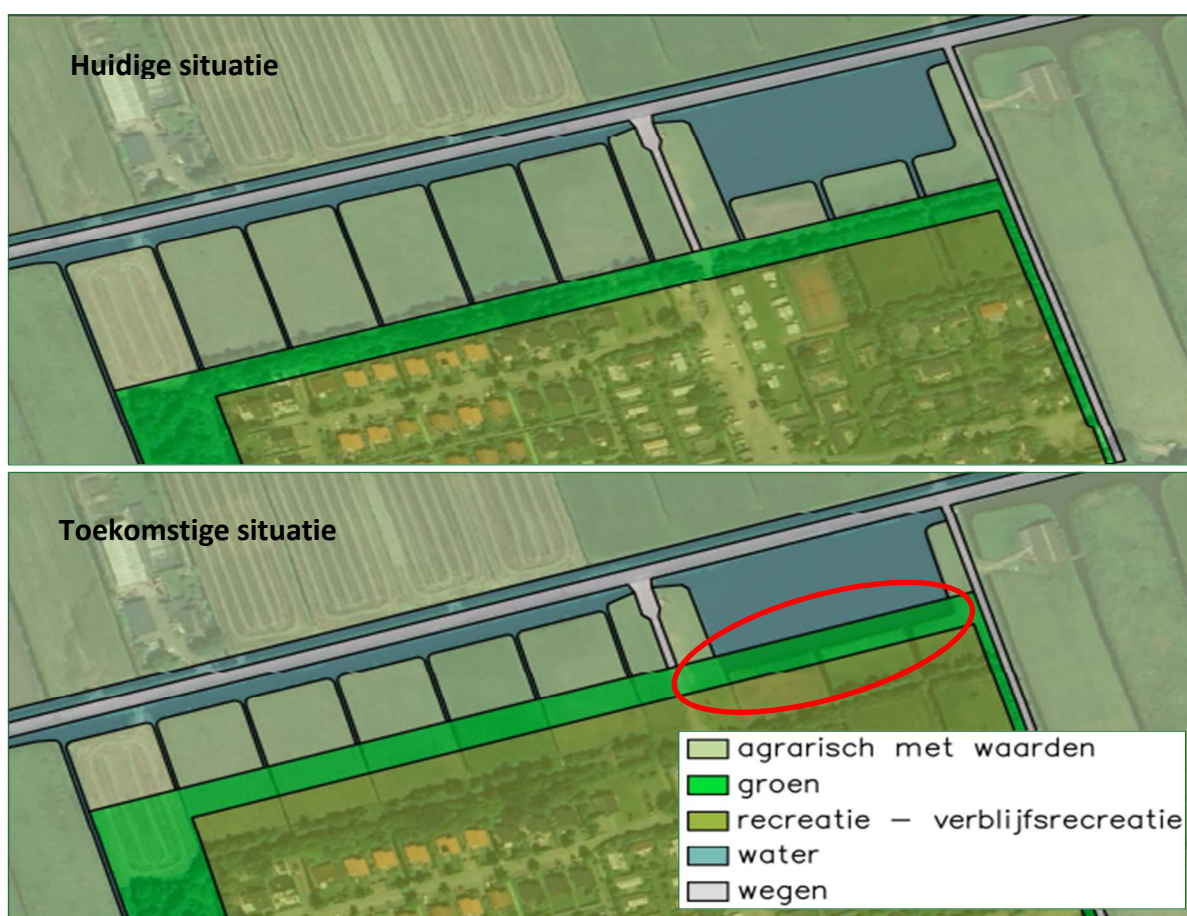
4.1 Huidige situatie

De in het plangebied aanwezige biotopen staan beschreven in hoofdstuk 3. Het plangebied grenst aan Park Wijde Aa en ligt vlak bij de parallel aan het park lopende Aderweg.

4.2 Werkzaamheden en plansituatie

In het plangebied zullen recreatie-units en parkeerplaatsen gerealiseerd worden. De uitbreiding van Park Wijde Aa betekent dat de zuidelijke helft van de kleinschalige graslandpercelen tussen het huidige vakantiepark en de Aderweg zullen worden heringericht, zie onderstaande figuur.

De bestemming van het plangebied zal voor een deel worden gewijzigd van 'groen' naar 'recreatie'. Hiermee zal 'Park Wijde Aa' worden uitgebreid en zullen binnen het oostelijke deel (rode contouren op onderstaande afbeelding) van het plangebied recreatie-units worden geplaatst en parkeerplaatsen worden aangelegd. De toekomstige wegen en wandelpaden worden met een waterdoorlatende half-verharding aangelegd.

Wandelpad aan oostzijde plangebied met klein deel waterpartij.

De huidige strook bosaanplant aan de noordzijde van het vakantiepark zal deels worden gerooid. Het noordelijk deel van het plangebied zal worden ingericht als groenstrook met vergelijkbare bosaanplant en wandelpad. Hiertoe zullen een aantal bomen van de huidige strook bosaanplant worden verplaatst naar de nieuwe strook aan de noordzijde van het plangebied. De werkzaamheden vinden gefaseerd plaats, waarbij de nieuwe groenstrook eerst zal worden aangelegd waarna de oude groenstrook deels zal worden verwijderd. Bij het aanleggen van de nieuwe groenstrook zal gebruik gemaakt worden van inheemse bomen en struiken. De waterstand in het gebied blijft gelijk aan de huidige situatie.

5 Toetsing Belangrijk Weidevogelgebied

Omdat Zuid-Holland rijk is aan weidevogels spant de provincie zich in om duurzame weidevogelpopulaties en duurzaam beheer te bevorderen.

De doet zij onder andere door gebieden planologisch te beschermen als belangrijk weidevogelgebied (PZH). De planologische bescherming betekent dat een Belangrijk Weidevogelgebied niet significant mag worden aangetast door de ontwikkeling van bijvoorbeeld woningen, infrastructuur of andere ingrepen. Als de provincie zo'n ontwikkeling toch, onder voorwaarden, toestaat, dan moeten de negatieve effecten worden tegengegaan of gecompenseerd.

Het plangebied bevindt zich binnen de begrenzing van de door de provincie Zuid-Holland onderscheiden belangrijke weidevogelgebieden (zie [Figuur 1](#)).

In een toetsing met betrekking tot een belangrijk weidevogelgebied wordt onderzocht in hoeverre plannen of ingrepen negatieve gevolgen voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het betrokken gebied hebben. Onderzocht wordt in hoeverre plannen of ingrepen negatieve gevolgen voor weidevogels hebben en zo ja, welke oppervlakte van het gebied negatief beïnvloed wordt en wat de plannen voor gevolgen hebben voor de samenhang en kwaliteit van het gebied, en hoeveel en welke weidevogels hier broeden. Bij de toetsing worden de volgende kwaliteiten betrokken:

- ♣ De hoge weidevogeldichtheden of de potentie daarvoor.
- ♣ De factoren die de hoge weidevogeldichtheden mogelijk maken zoals het graslandgebruik, de waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, de landschapsstructuur en de rust van het gebied.

De toetsing beperkt zich tot activiteiten binnen het weidevogelgebied. Bij weidevogelgebieden hoeft niet de zogenaamde 'externe werking' van buiten deze gebieden gelegen of geplande activiteiten te worden getoetst.

Tabel 5-1

Aantal vastgestelde territoria van weidevogels in 2019 en 2025; in het hele telgebied, in het deel van het telgebied dat Belangrijk Weidevogelgebied (BW) is, in een verstoringzone van 175 meter rond het plangebied (VZPG) en in het plangebied (PG) zelf.

Naam \ jaar	2019	2025	2019 BW	2025 BW	2019 VZPG	2025 VZPG	2019 PG	2025 PG
Knobbelzwaan	2	3	2	1		1		
Bergeend	2	7	2	6	1			
Krakeend	26	32	17	22	4	10	1	3
Slobeend		1		1				
Kuifeend	1	1	1	1				
Scholekster	10	22	6	13	1			
Kievit	16	25	3	8				
Grutto	10	8	5	2				
Tureluur	1	1	1					
Visdief		1						
Totaal	68	101	37	54	6	11	1	3

5.1 Betekenis plangebied en omgeving voor weidevogels

Bij de inventarisatie van 2019 en 2025 zijn in het provinciaal telgebied waarin het plangebied ligt 10 soorten weidevogels vastgesteld (zie [Tabel 5-1](#)). De ligging van de territoria in beide jaren is weergegeven op onderstaande kaart.

In 2019 ging het om 68 territoria, in 2025 om 101 territoria. Met name Bergeend, Scholekster, Kievit en Krakeend zijn toegenomen. Het aantal territoria van Grutto nam af. Slobeend en Visdief zijn alleen in 2025 met één territorium aanwezig.

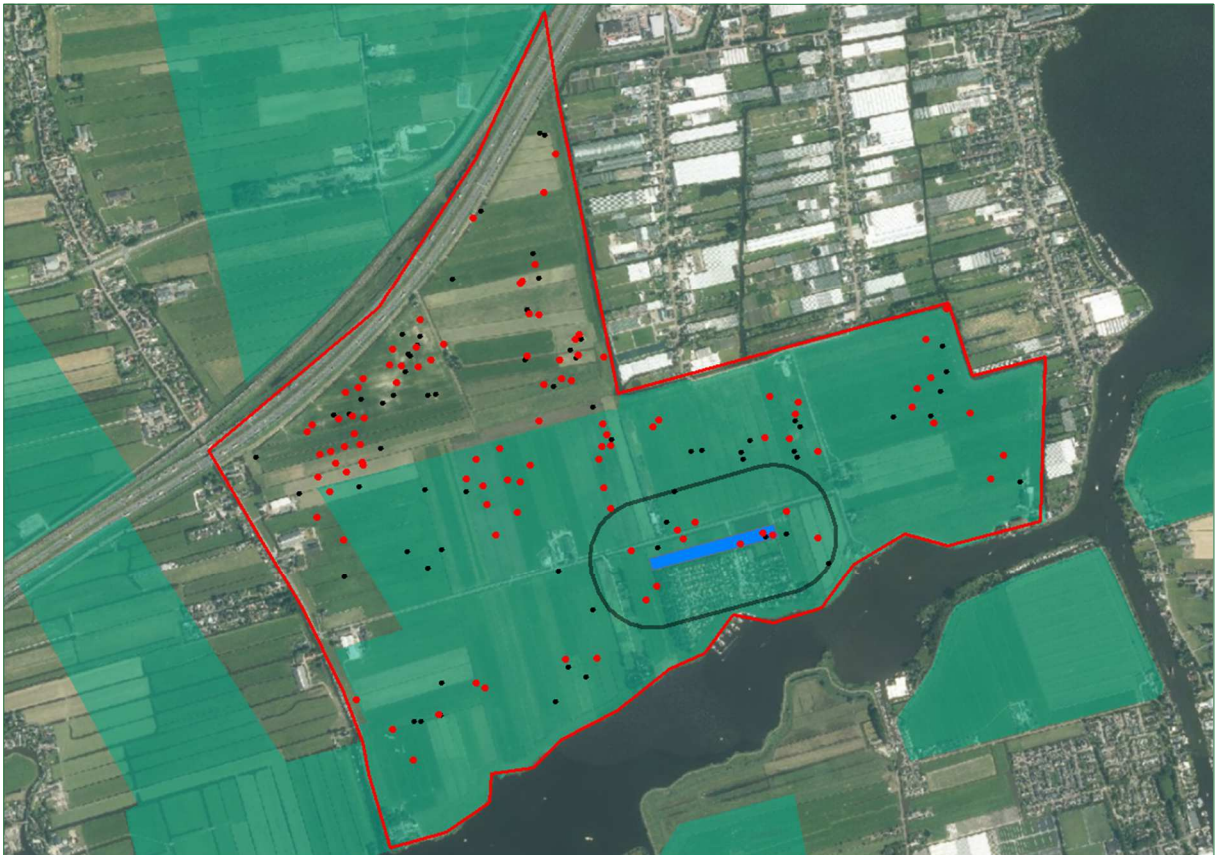
Ook in het deel van het provinciaal telgebied dat onderdeel is van Belangrijk Weidevogelgebied was sprake van een toename, van 37 naar 54 territoria. Grutto en Tureluur namen hier af, Scholekster en Kievit namen hier toe.

In de verstoringszone van 175 meter rond het plangebied broeden maar weinig weidevogels, voornamelijk Krakeenden, en geen steltlopers. In het plangebied zelf zijn alleen territoria van Krakeend vastgesteld.

De betekenis voor weidevogels van de directe omgeving van het plangebied is op dit moment niet bijzonder groot. Binnen een straal van 175 meter rond het plangebied zijn in 2025 11 territoria vastgesteld, waarvan 10 betrekking hebben op Krakeend.

De ligging van het plangebied vlak naast de opgaande beplanting van Park Wijde Aa maakt dat dit gebied momenteel niet aantrekkelijk is voor weidevogels, met uitzondering van Krakeend. Deze eend is minder kritisch en broedt ook bij opgaande beplanting, zelfs in stadsparken.

Ligging territoria van weidevogels in provinciaal telgebied (rood omkaderd) in 2019 (zwarte stippen) en 2025 (rode stippen), met verstoringszone van 175 meter (zwart omkaderd) rond plangebied (blauw).

Ligging territoria van weidevogels in en bij plangebied (blauw).

In het plangebied zelf is alleen de Kraakeend aanwezig, in 2019 met één territorium, in 2025 met drie territoria. De exacte ligging van de territoria in het plangebied en de verstoringszone van 175 meter daarom heen is weergegeven in bovenstaande figuur.

De strook land tussen de Aderweg en Park Wijde Aa is 80 meter breed en wordt doorsneden door de toegangsweg naar het park. In het noordoostelijk deel van deze strook is een waterpartij aanwezig van 50 bij 100 meter. Even ten noorden van de Aderweg is bovendien een erf aanwezig.

De aanwezigheid van een weg, een toegangsweg, de waterpartij, het erf en de strook met beplanting maken dat het plangebied en de strook land tussen het plangebied en de Aderweg marginaal geschikt is voor weidevogels. Zowel in 2019 als in 2025 zijn in dit gebied dan ook geen territoria van steltlopers vastgesteld, alleen van de minder kritische Kraakeend.

5.2 Effectbeoordeling project op weidevogels

De hier getoetste ruimtelijke ontwikkeling betreft een uitbreiding van het huidige vakantiepark en betekent een opschuiven in noordelijke richting van opgaande elementen over een afstand van 40 meter langs een strook van 390 meter lengte. Het project betekent een verkleining van de potentiële habitat voor weidevogels met ruim 1,5 ha.

Het ideale habitat voor weidevogels kent een combinatie van de volgende ruimtelijke sleutelfactoren: omvangrijke aaneengesloten gebieden gekenmerkt door openheid, het ontbreken van verstoring (door opgaande elementen, zoals bebouwing, beplanting en masten en door infrastructuur en activiteiten die geluid en onrust veroorzaken), de aanwezigheid van micro-reliëf, graslandareaal en een relatief hoog waterpeil.

In de huidige situatie wordt het plangebied begraasd met paarden en schapen. Dwars door het gebied loopt de toegangsweg naar Park Wijde Aa vanaf de Aderweg. Aan de oostzijde

Ligging plangebied tussen de Aderweg en de beplanting van Park Wijde Aa.

van het plangebied loopt een wandelpad en is een waterpartij aanwezig. Direct ten zuiden van het plangebied ligt een strook beplanting van ongeveer 10 meter hoog.

De vraag is of de uitbreiding van Park Wijde Aa effect kan hebben op het aanwezige Belangrijke Weidevogelgebied c.q. de aanwezige weidevogels.

In het plangebied en de verstoringszone van 175 meter daaromheen broeden behalve Kraakeenden vrijwel geen weidevogels, niet in 2019 en ook niet in 2025 (zie §5.1). Het opschuiven van de zone van opgaande elementen in een strook van 40 meter breed en 390 meter lang tussen de Aderweg en Park Wijde Aa zal dan ook geen gevolgen hebben voor de aantallen weidevogels in het Belangrijk Weidevogelgebied.

Wel betekent deze ruimtelijke ontwikkeling dat 1,5 ha potentieel leefgebied voor weidevogels voor deze soortgroep permanent ongeschikt wordt. Vanwege de ligging tussen Park Wijde Aa met een strook opgaande beplanting en de Aderweg, de aanwezigheid van een hondenuitlaatweide, een erf, een wandelpad, een waterpartij en recreanten is deze strook in de huidige situatie al niet geschikt als broedgebied voor weidevogels, behalve voor de minder kritische Kraakeend.

5.3 Toetsing

Volgens de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening is een ruimtelijke ontwikkeling in een Belangrijk Weidevogelgebied alleen mogelijk voor zover de ontwikkeling, en de zo nodig daarmee in samenhang te nemen maatregelen, geen significante beperking inhoudt van de kenmerken van het gebied en evenmin leidt tot een significante vermindering van het oppervlak, de kwaliteit of de samenhang daarvan.

In de motivering om een ontwikkeling mogelijk te maken moeten de hoge weidevogeldichtheden of de potentie daarvoor worden betrokken alsmede de factoren die de hoge weidevogeldichtheden mogelijk maken zoals het graslandgebruik, de waterhuishouding met relatief hoge grondwaterstanden, de landschapsstructuur en de rust van het gebied.

De uitbreiding van Park Wijde Aa verandert niets aan de waterstand en de huidige al slechte ruimtelijke kwaliteit voor weidevogels in de verstoringszone van 175 meter rond het plangebied. Als gevolg van deze slechte ruimtelijke kwaliteit broeden vrijwel geen weidevogels in dit gebied, en zeker geen steltlopers. Door de aanwezigheid van een erf aan de noordzijde van de Aderweg schuift de verstoringszone van opgaande elementen niet noemenswaardig in noordelijke richting op. Het project leidt daarmee niet tot een afname van de kwaliteit en samenhang van het Belangrijke Weidevogelgebied. De afname in oppervlak met 1,5 ha van potentieel leefgebied van weidevogels is marginaal ten opzichte van het totale oppervlak van het Belangrijke Weidevogelgebied.

5.4 Conclusie

De functie van het Belangrijk Weidevogelgebied voor weidevogels zal door dit project niet in betekenende mate worden aangetast. De uitbreiding van Park Wijde Aa zal daarom geen negatief effect hebben op de populaties van weidevogels in het omliggende Belangrijke Weidevogelgebied.

6 Aanbevolen en geraadpleegde literatuur

- EMMEN F. M., 2025. *Verblijfsrecreatiepark Park Wijde Aa te Roelofarendsveen, Toetsing in het kader van de natuurwetgeving*. G&G rapport QS2025-090, Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- KRIJGSVELD K.L., B. KLAASSEN & J. VAN DER WINDEN, 2022. *Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen*. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.
- SCHARRINGA, C.J.G., W. RUITENBEEK & P.J. ZOMERDIJK, 2010. *Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2005-2009*. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland, Landschap Noord-Holland.
- SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND 2018. *Vogelatlas van Nederland. Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering*. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- VAN 'T VEER, R & C.J.G. SCHARRINGA, 2008. *Weidevogelonderzoek Laag Holland 2006, analyse en interpretatie van de aangetroffen soorten, aantallen en dichtheden in 30.000 hectare weidevogelgebied*. Landschap Noord-Holland, maart 2008.
- VERGEER J.W., A.J. VAN DIJK, A. BOELE, J. VAN BRUGGEN & F. HUSTINGS, 2016. *Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- VERGEER J.W., A. BOELE, J. VAN BRUGGEN & C. TURNHOUT, 2023. *Handleiding Sovon broedvogelmonitoring: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

